

UDK 316.64-053.66:373.3

Stručni članak

Primljeno: 15. 11. 2009.

Prihvaćeno: 20. 2. 2010.

ŠKOLA U OČIMA UČENIKA

Branka PERIĆ, prof. psih.
OŠ „Gradac“

Sažetak: Svrha ovog rada bila je ispitati stavove učenika prema školi. Pritom nas je zanimalo u kojoj mjeri škola zadovoljava potrebe učenika, mijenja li se osjećaj zadovoljstva s uzrastom te postoje li razlike između djevojčica i dječaka. Anketno ispitivanje provedeno je u listopadu 2009. godine na 98 učenika viših razreda OŠ „Gradac“, i to 54 dječaka i 44 djevojčice. Utvrđene su razlike s obzirom na dob i spol učenika pa su stavovi starijih učenika negativniji od stavova mlađih, a stavovi dječaka negativniji od stavova djevojčica.

Ključne riječi: anketno ispitivanje, stavovi učenika o školi, razlike u stavovima, dob i spol, zadovoljstvo školom

---

1. UVOD

Uloga škole u poticanju razvoja učenika

Nakon obitelji, škola je središnja institucija zadužena za poticanje rasta i razvoja ličnosti. To je jedini sustav koji na jednom mjestu okuplja svu djecu, u kojem ona svakodnevno provode znatan dio svoga vremena, i stoga zauzima središnje mjesto u njihovu životu. Osim stjecanja različitog znanja, ona u njoj uče i o sebi i odnosima s drugim ljudima te imaju mogućnost iskusiti uspjeh ili neuspjeh. Pozitivna školska iskustva vode k boljem akademskom uspjehu, pridonose razvoju pozitivne slike o sebi te djeluju na razvijanje kvalitetnih međuljudskih odnosa (Bezinović i sur., 2004.). Zato je osobito važno da se djeca u školi dobro osjećaju, što znači da ona s uspjehom zadovoljava njihove potrebe. Rezultati brojnih istraživanja upućuju ne samo na razliku školskoga i izvanškolskog iskustva učenika, nego pokazuju da se ona sve više povećava, pa tako znanja stečena u školi i ona u životnim situacijama postaju sve više razdvojene cjeline. Djeca sve teže uspo-

stavljaju smislenu vezu između onog što ih uče u školi i životnih problema. Čak i učenici koji postižu solidne školske ocjene imaju teškoće u primjeni znanja u rješavanju realnih životnih problema (Maričić i sur., cit. prema Yager, 1991.). Također, ni način na koji učenici uče nije primjeren životnim potrebama suvremenog svijeta, što je jedan od razloga nezadovoljstva rezultatima školovanja. Veliki broj istraživanja upućuje na zaključak da uskraćivanje osjećaja životne radosti zbog nepovoljnih čimbenika iz okoline kod djece dovodi do reduciranja dopaminske funkcije. Ona poslije može biti uzrokom smanjenog osjećaja užitka i nagrade kroz prirodne aktivnosti, što, između ostalog (op. autora), povećava rizik od traženja euforije uzimanjem droge (Sakoman, 2009., cit. prema Morgan, 2002.). Stoga bi škola trebala biti u funkciji razvoja ljudskih potencijala i nitko iz nje ne bi smio izaći s osjećajem neuspjeha jer to poslije može imati posljedice na osobni rast i razvoj. Škola bi trebala biti u stanju svima omogućiti osjećaj uspjeha te treba težiti izvrsnosti, ali ne za svakoga na istom području.

Stavovi učenika prema školi

Rezultati analize upotrebe sredstava koja izazivaju ovisnost među učenicima srednjih škola u Primorsko-goranskoj županiji (Bezinović, 1998./99.) pokazali su da prihvatljivo zadovoljstvo školom iskazuje svega 3,6 posto učenika, dok je 26,8 posto učenika izrazito nezadovoljno svojom školom. Previsoku razinu straha od škole iskazuje čak 78,8 posto djevojaka i 67,5 posto mladića. Pretjerani negativni stav prema nastavnicima iskazuje 73,8 posto djevojaka i 71,2 posto mladića. Previsok osjećaj nekompetentnosti za školu iskazuje 52,7 posto učenika. Rezultati istraživanja na reprezentativnom uzorku srednjoškolske populacije (Bezinović i sur., 2004.) kojim su se ispitivala iskustva učenika – njihova opterećenost i angažman u školi, poticajnost škole, odnosi s nastavnicima i osjećaji koji se vezuju uz školu – uputili su na niz problema s kojima se učenici suočavaju. To se prije svega odnosi na preopterećenost obvezama zbog neprimjerenih školskih programa, na lošu radnu komunikaciju s nastavnicima te na probleme vezane uz subjektivno, nepouzdanu i često nepravedno ocjenjivanje. Školska su iskustva prečesto povezana s destruktivnim osjećajem nekompetentnosti za učenje i strahom od škole.

Jedno britansko istraživanje (Croll i sur., 2003.) pokazalo je da tek manji broj učenika ima negativan stav prema obrazovanju i da su osobni odnosi veći izvor negativnih stavova.

Prilagodbe škole učenicima

Rezultati poput ovih nameću potrebu bolje prilagodbe škole različitostima i potrebama učenika. U raznim sredinama postoje različiti načini na koje se to pokušava postići. Bez ikakvih pretenzija k nametanju drugih modela, ukratko bismo se osvrnuli na neke od njih, i to od onih radikalnih do onih koji se primjenjuju u

obrazovnim sustavima sličnima našem. Škola po Sudbury modelu pretpostavlja da je lijek za probleme odgađanja i izbjegavanja učenja uklanjanje svake obveze, jer što više obveza damo djeci u školi, više ih od njih odvrćamo. On ne nudi ispitivanja, vrednovanja, ne želi rangirati učenike niti o njima donositi sudove uspoređujući ih s drugima ili s nekim standardima, nego učenici sami odlučuju kako mjeriti vlastito napredovanje.

Tijekom 90-ih godina XX. st. rađena su brojna istraživanja koja su pokazala da učenici škola koje pohađaju djeca istog spola postižu bolje akademske rezultate od učenika u školama koje pohađaju oba spola. Jedan od rezultata tih zaključaka bio je da je u SAD-u opozvan zakon po kojem je zajedničko obrazovanje (dječaci i djevojčice) u osnovnim školama obvezno te da se financiraju i škole u kojima se obrazuju djeca samo jednog spola. Bio netko protivnik ili zagovornik ovakva obrazovanja, činjenicu da postoje neurološke i kemijske razlike funkcioniranja ženskoga i muškog mozga svakako bi trebalo uvažiti u ustanovama koje se bave odgojem i obrazovanjem.

U zemljama poput Novog Zelanda i Australije u osnovnoj se školi još od prvog razreda formiraju manje skupine unutar pojedinih odjela koje se razlikuju po stupnju usvojenosti gradiva i sposobnostima u, naprimjer, čitanju ili matematici. Skupine su protočne, što znači da, ako netko pokaže napredak, prelazi u bolju skupinu i obratno. Ovakva se podijeljenost nastavlja i u srednjoj školi, s tim što se sada umjesto skupina formiraju cijeli odjeli. I ovdje postoji protočnost pa tako na osnovi rezultata čestih testiranja učenici prelaze u bolje razrede i obratno.

U Švicarskoj učenici kreću u srednju školu nakon šestog razreda osnovne, kada se na temelju postignutog uspjeha i rezultata testova iz materinskog jezika i matematike usmjeravaju u tri vrste srednjih škola. Nama bi mogao biti zanimljiv podatak da se neki učenici u svom školovanju nikada ne susretnu s predmetima kao što su, naprimjer, kemija ili fizika.

Neke su nordijske zemlje u obrazovanju otišle korak naprijed, od individualiziranog učenja prema učenju individua. U Švedskoj, naprimjer, svaki učenik mora imati svoj individualni razvojni plan u čijoj izradi sudjeluju učitelj, učenik i njegovi roditelji. Njegova je svrha, u prvom redu, usredotočiti se na individualno učenje pojedinog učenika, razraditi kratkoročne i dugoročne ciljeve učenja te povećati učenički utjecaj i odgovornost. Planom se opisuje način na koji škola može poduprijeti učenika u ostvarenju ciljeva škole i podržati kontinuitet kod promjene učitelja, skupine ili škole.

U svakom slučaju, različiti modeli odgovaraju različitim sredinama, a pronalazjenje najboljega ostvarivog modela trebalo bi biti cilj svima koji se bave odgojem i obrazovanjem. Smatramo da bi pri tome trebalo krenuti od onih kojih se to najviše tiče, samih učenika. Njihovi stavovi o školi trebali bi biti putokaz prema školi u kojoj bi učenici bili u mogućnosti ostvariti svoje potrebe, odnosno iz koje bi odlazili s osjećajem zadovoljstva.

2. Prikaz slučaja

Željeli smo na primjeru OŠ „Gradac“ ispitati stavove učenika prema školi: utvrditi uolikoj mjeri škola zadovoljava potrebe učenika, mijenja li se osjećaj (ne)zadovoljstva s uzrastom te postoje li razlike između djevojčica i dječaka u stupnju zadovoljstva školom.

Anketno istraživanje provedeno je u listopadu 2009. godine u OŠ „Gradac“ koja je relativno mala i s područnim školama broji 191 učenika. Ispitanici su bili svi učenici viših razreda, i to 54 dječaka i 44 djevojčice; ukupno dakle 98 učenika. Iako je istraživanje napravljeno za potrebe OŠ „Gradac“ te smo svjesni svih njegovih metodoloških nedostataka, smatramo da dobiveni rezultati na neki način upućuju i na opći stav učenika prema školi.

Anketa, koja je za potrebe ovog ispitivanja sastavljena u OŠ „Gradac“, provedena je skupno u višim razredima i bila je dragovoljna i anonimna. Uputom je naglašeno da se njome želi ispitati kako učenici vide školu, koliko se dobro u njoj osjećaju i kako se nose s njezinim zahtjevima. Sadržavala je dvadeset skala procjene, jedno pitanje višestrukog izbora te šest pitanja otvorenog tipa. Učenici su vrlo ozbiljno pristupili ispitivanju, o čemu govore i njihovi odgovori na pitanje o nedostacima škole, prijedlozi za poboljšanje nastave ili izražavanje želja u vezi sa školom, koji su bili vrlo promišljeni i konstruktivni, bez ijednoga destruktivnog odgovora.

3. Rezultati i rasprava

Budući da je ispitivanje rađeno na malom prigodnom uzorku, smatramo da nije bilo opravdano koristiti se složenijim statističkim postupcima (značajnost razlike, korelacije i sl.) pa su rezultati prikazani na jednostavnoj deskriptivnoj razini.

Tablica 1. *Ispitanici*

RAZRED	DJEČACI	DJEVOJČICE	UKUPNO
V.	12	11	23
VI.	12	11	23
VII.	15	14	29
VIII.	15	8	23
UKUPNO	54	44	98

U potpunosti se slažem

Slažem se

1. GRAF: REZULTATI DJEČAKA

Ne slažem se

U potpunosti se ne slažem

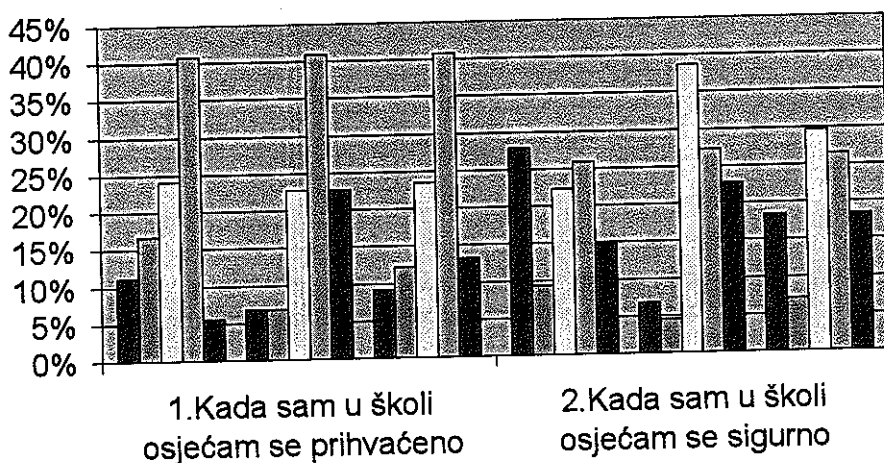
2. GRAF: REZULTATI DJEVOJČICA

Niti se slažem, niti se ne slažem

Rezultati za tvrdnje koje se odnose na to kako se učenici osjećaju u školi („kada sam u školi, osjećam se prihvaćeno“, „kada sam u školi, osjećam se sigurno“) prikazani sljedećim grafom i tablicama:

Slika 1 *Osjećam li se sigurno u školi - ukupni rezultati*

Osjećam li se sigurno u školi? REZULTATI NA RAZINI ŠKOLE

Tablica 2. *Kada sam u školi, osjećam se prihvaćeno*

Tablica 3. *Kada sam u školi, osjećam se sigurno – rezultati prema razredima i spolu*

OCJENE RAZRED		Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem, niti se ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem
5.	DJEČACI	8%	0%	33%	50%	8%
	DJEVOJČ.	0%	0%	45%	18%	36%
	UKUPNO	4%	0%	39%	35%	22%
6.	DJEČACI	0%	33%	17%	42%	0%
	DJEVOJČ.	0%	0%	9%	73%	18%
	UKUPNO	0%	17%	13%	57%	9%
7.	DJEČACI	13%	20%	27%	33%	7%
	DJEVOJČ.	14%	21%	21%	29%	14%
	UKUPNO	14%	21%	24%	31%	10%

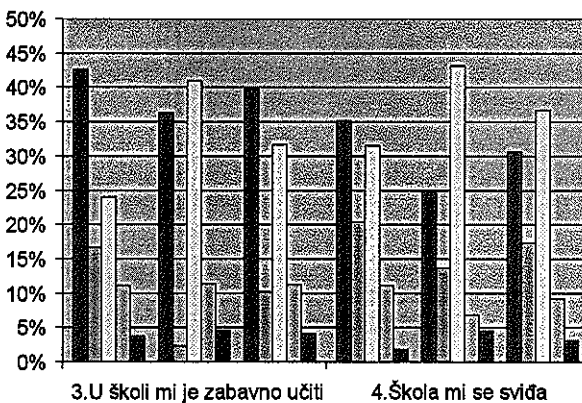
8.	DJEČACI	20%	13%	20%	40%	7%
	DJEVOJČ.	13%	0%	13%	50%	25%
	UKUPNO	17%	9%	17%	43%	13%
OCJENE		Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem, niti se ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem
RAZRED						
5.	DJEČACI	0%	8%	17%	58%	17%
	DJEVOJČ.	0%	0%	9%	64%	27%
	UKUPNO	0%	4%	13%	61%	22%
6.	DJEČACI	25%	33%	33%	8%	0%
	DJEVOJČ.	0%	0%	64%	36%	0%
	UKUPNO	13%	17%	48%	22%	0%
7.	DJEČACI	47%	0%	13%	20%	20%
	DJEVOJČ.	14%	0%	50%	0%	36%
	UKUPNO	31%	0%	31%	10%	28%
8.	DJEČACI	33%	0%	27%	20%	20%
	DJEVOJČ.	13%	25%	25%	13%	25%
	UKUPNO	26%	9%	26%	17%	22%

Na temelju prikazanih rezultata primjećuje se da stupanj osjećaja sigurnosti varira u funkciji dobi te da je najveći u petom razredu.

Rezultati za tvrdnje „u školi mi je zabavno učiti“ i „škola mi se sviđa“ prikazani su sljedećim grafom i tablicama:

Slika 2. *Koliko mi se škola sviđa – ukupni rezultati*

Koliko mi se škola sviđa
REZULTATI NA RAZINI ŠKOLE

Tablica 4. U školi mi je zabavno učiti – rezultati prema razredima i spolu

OCJENE		Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem, niti se ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem
RAZRED						
5.	DJEČACI	17%	25%	42%	8%	8%
	DJEVOJČ.	0%	9%	27%	36%	18%
	UKUPNO	9%	17%	35%	22%	13%
6.	DJEČACI	67%	0%	33%	0%	0%
	DJEVOJČ.	18%	0%	73%	9%	0%
	UKUPNO	43%	0%	52%	4%	0%
7.	DJEČACI	47%	27%	7%	7%	7%
	DJEVOJČ.	71%	0%	21%	0%	0%
	UKUPNO	59%	14%	14%	3%	3%
8.	DJEČACI	40%	13%	20%	27%	0%
	DJEVOJČ.	50%	0%	50%	0%	0%
	UKUPNO	43%	9%	30%	17%	0%

OCJENE		Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem, niti se ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem
RAZRED						
5.	DJEČACI	0%	25%	42%	25%	8%
	DJEVOJČ.	0%	9%	55%	9%	18%
	UKUPNO	0%	17%	48%	17%	13%
6.	DJEČACI	50%	8%	42%	0%	0%
	DJEVOJČ.	18%	18%	64%	0%	0%
	UKUPNO	35%	13%	52%	0%	0%
7.	DJEČACI	53%	27%	20%	0%	0%
	DJEVOJČ.	36%	14%	29%	7%	0%
	UKUPNO	45%	21%	24%	3%	0%
8.	DJEČACI	33%	20%	27%	20%	0%
	DJEVOJČ.	50%	13%	25%	13%	0%
	UKUPNO	39%	17%	26%	17%	0%

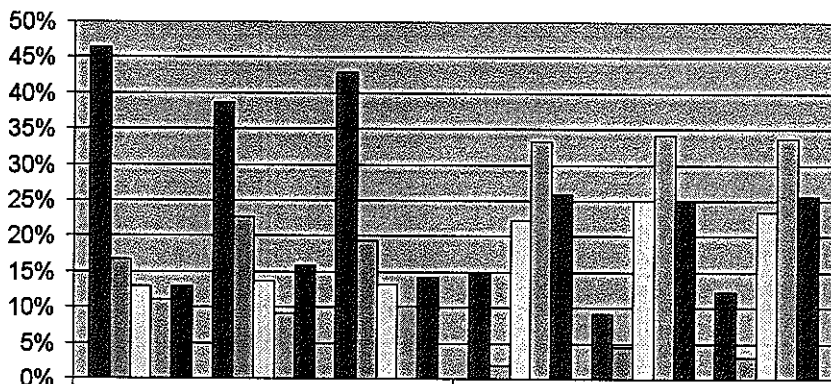
Tablica 5. Škola mi se sviđa – rezultati prema razredima i spolu

Učenici petog razreda najčešće na postavljena pitanja daju neutralne odgovore („niti se slažem, niti se ne slažem“) da bi s kasnijim uzrastima oni postali negativniji. Ako rezultate promatramo na razini škole, oni su uglavnom negativni, a osobito kada se radi o tvrdnji „u školi mi je zabavno učiti“.

Sljedećim grafom i tablicama prikazani su rezultati koji se odnose na stupanj izbora koji učenici imaju u školi („u školi mogu izabrati što ću učiti“, „ono što učim u školi, potiče me na daljnje istraživanje i razmišljanje“):

Slika 3. *Koliko imam izbora u školi – ukupni rezultati*

Koliko imam izbora u školi? REZULTATI NA RAZINI ŠKOLE

5. U školi mogu izabrati što ću učiti 6. Ono što učim u školi potiče me na daljnje istraživanje i učenje

Tablica 6. *U školi mogu izabrati – rezultati prema razredima i spolu*

OCJENE		Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem, niti se ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem
RAZRED						
5.	DJEČACI	33%	17%	33%	8%	8%
	DJEVOJČ.	18%	18%	0%	36%	27%
	UKUPNO	26%	17%	17%	22%	17%
6.	DJEČACI	50%	17%	8%	8%	17%
	DJEVOJČ.	45%	36%	18%	0%	0%
	UKUPNO	48%	26%	13%	4%	9%
7.	DJEČACI	60%	7%	0%	13%	20%
	DJEVOJČ.	43%	21%	7%	0%	29%
	UKUPNO	52%	14%	3%	7%	24%
8.	DJEČACI	40%	27%	13%	13%	7%
	DJEVOJČ.	50%	13%	38%	0%	0%
	UKUPNO	43%	22%	22%	9%	4%

Tablica 7. Ono što učim u školi, potiče me na dalje istraživanje i razmišljanje – rezultati prema razredima i spolu

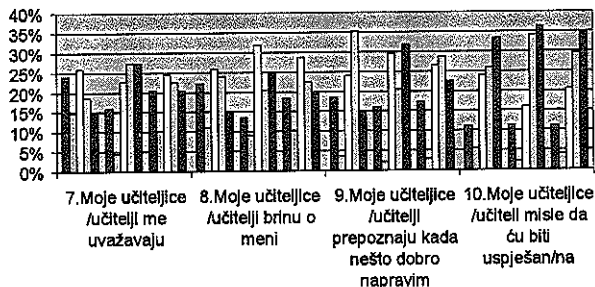
OCJENE		Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem, niti se ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem
RAZRED						
5.	DJEČACI	0%	0%	25%	42%	33%
	DJEVOJČ.	0%	0%	27%	9%	55%
	UKUPNO	0%	0%	26%	26%	43%
6.	DJEČACI	8%	0%	42%	42%	0%
	DJEVOJČ.	0%	0%	18%	82%	0%
	UKUPNO	4%	0%	30%	61%	0%
7.	DJEČACI	27%	7%	13%	20%	33%
	DJEVOJČ.	21%	0%	21%	29%	29%
	UKUPNO	24%	3%	17%	24%	31%
8.	DJEČACI	20%	0%	13%	33%	33%
	DJEVOJČ.	13%	25%	38%	13%	13%
	UKUPNO	17%	9%	22%	26%	26%

Učenici smatraju da nemaju puno utjecaja na izbor što će u školi učiti, ali ono što uče u njoj potiče ih na dalje istraživanje i razmišljanje.

Rezultati koji se odnose na stupanj brige iskazane od strane učitelja te na povjerenje koje oni imaju u uspješnost učenika („moje me učiteljice/učitelji uvažavaju“, „moje učiteljice/učitelji brinu o meni“, „moje učiteljice/učitelji misle da ću biti uspješan/a“, „moje učiteljice/učitelji prepoznaju kada nešto dobro napravim“) prikazani su sljedećim grafom i tablicama:

Slika 4. Koliko učitelji brinu o meni i vjeruju u moju uspješnost – ukupni rezultati

Koliko učitelji brinu o meni i vjeruju u moju uspješnost
REZULTATI NA RAZINI ŠKOLE

Tablica 8. *Moje me učiteljice/učitelji uvažavaju – rezultati prema razredima i spolu*

OCJENE		Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem, niti se ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem
RAZRED						
5.	DJEČACI	17%	17%	17%	42%	0%
	DJEVOJČ.	0%	9%	18%	0%	73%
	UKUPNO	9%	13%	17%	22%	35%
6.	DJEČACI	17%	0%	50%	0%	33%
	DJEVOJČ.	0%	9%	27%	45%	18%
	UKUPNO	9%	4%	39%	22%	26%
7.	DJEČACI	40%	13%	20%	13%	13%
	DJEVOJČ.	36%	0%	29%	14%	14%
	UKUPNO	38%	7%	24%	14%	14%
8.	DJEČACI	20%	27%	20%	20%	13%
	DJEVOJČ.	25%	0%	13%	63%	0%
	UKUPNO	22%	17%	17%	35%	9%

Tablica 9. *Moje učiteljice/učitelji brinu o meni – rezultati prema razredima i spolu*

OCJENE		Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem, niti se ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem
RAZRED						
5.	DJEČACI	8%	0%	25%	42%	17%
	DJEVOJČ.	0%	0%	18%	27%	55%
	UKUPNO	4%	0%	22%	35%	35%
6.	DJEČACI	8%	8%	58%	8%	17%
	DJEVOJČ.	9%	9%	55%	9%	18%
	UKUPNO	9%	9%	57%	9%	17%
7.	DJEČACI	33%	20%	20%	13%	13%
	DJEVOJČ.	29%	7%	29%	14%	21%
	UKUPNO	31%	14%	24%	14%	17%
8.	DJEČACI	33%	13%	7%	33%	13%
	DJEVOJČ.	13%	25%	25%	38%	0%
	UKUPNO	26%	17%	13%	35%	9%

Tablica 10. *Moje učiteljice/učitelji misle da ću biti uspješan – rezultati prema razredima i spolu*

OCJENE		Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem, niti se ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem
RAZRED						
5.	DJEČACI	8%	0%	25%	50%	17%
	DJEVOJČ.	0%	0%	18%	27%	55%
	UKUPNO	4%	0%	22%	39%	35%
6.	DJEČACI	8%	17%	25%	50%	0%
	DJEVOJČ.	9%	9%	36%	36%	9%
	UKUPNO	9%	13%	30%	43%	4%
7.	DJEČACI	27%	0%	33%	20%	13%
	DJEVOJČ.	36%	0%	43%	7%	14%
	UKUPNO	31%	0%	38%	14%	14%
8.	DJEČACI	27%	0%	13%	27%	27%
	DJEVOJČ.	13%	0%	13%	13%	63%
	UKUPNO	22%	0%	13%	22%	39%

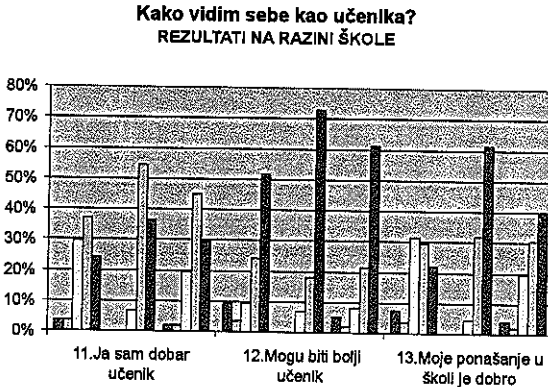
Tablica 11. *Moje učiteljice/učitelji prepoznaju kada nešto dobro napravim – rezultati prema razredima i spolu*

OCJENE		Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem, niti se ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem
RAZRED						
5.	DJEČACI	0%	0%	25%	42%	33%
	DJEVOJČ.	0%	0%	18%	27%	55%
	UKUPNO	0%	0%	22%	35%	43%
6.	DJEČACI	8%	8%	33%	42%	8%
	DJEVOJČ.	0%	0%	9%	64%	27%
	UKUPNO	4%	4%	22%	52%	17%
7.	DJEČACI	13%	7%	33%	7%	40%
	DJEVOJČ.	21%	7%	29%	21%	21%
	UKUPNO	17%	7%	31%	14%	31%
8.	DJEČACI	20%	7%	7%	20%	47%
	DJEVOJČ.	25%	0%	0%	25%	50%
	UKUPNO	22%	4%	4%	22%	48%

Učenici su podijeljeni kada procjenjuju uvažavanje od učitelja i njihovu brigu za učenike, a prevladavaju pozitivni stavovi o tome da učitelji prepoznaju kada nešto dobro naprave i misle da će učenici biti uspješni, što je više izraženo kod mlađih učenika.

Sljedećim grafom prikazani su rezultati koji se odnose na percepciju sebe kao učenika („ja sam dobar učenik“, „mogu biti bolji učenik“, „moje je ponašanje u školi dobro“):

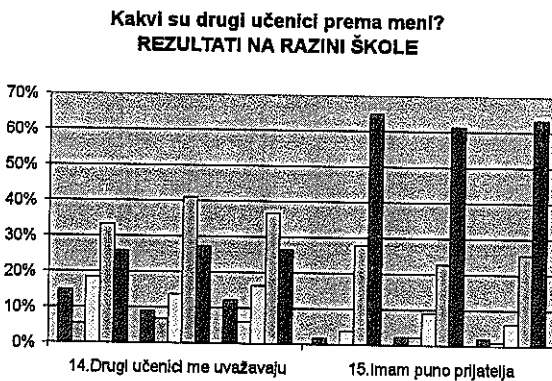
Slika 5. *Kako vidim sebe kao učenika – ukupni rezultati*

Zamjetno je da je percepcija sebe kao učenika, uglavnom, pozitivna.

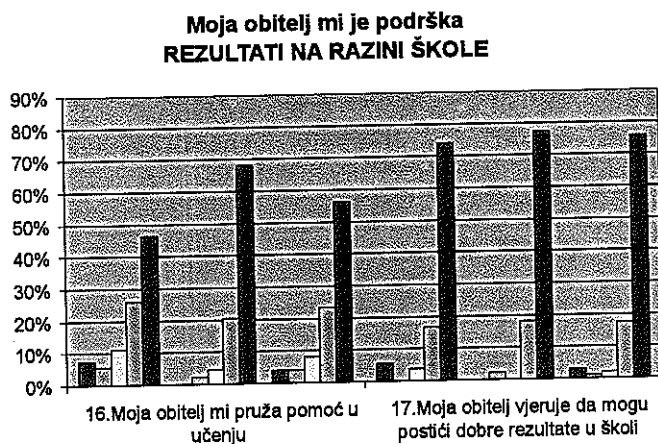
Slična je situacija i kod percepcije odnosa drugih učenika prema njima („drugi me učenici uvažavaju“, „imam puno prijatelja“), rezultati su prikazani na sljedećem grafu:

Slika 6. *Kakvi su drugi učenici prema meni – ukupni rezultati*

Prevladava stav ispitanika o uvažavanju od drugih učenika, a osobito o tomu da imaju puno prijatelja.

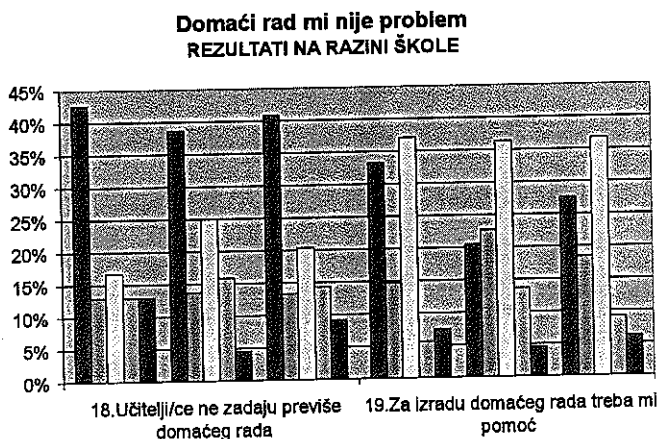
Rezultati koji se odnose na obitelj prikazani su sljedećim grafom:
Slika 7. *Moja obitelj mi je podrška – ukupni rezultati*

Velika većina učenika doživljava svoju obitelj kao podršku.

Sljedeći graf prikazuje odnos prema domaćem radu („učitelji/ce ne zadaju previše domaćeg rada“, „za izradu domaćeg rada treba mi pomoć“):

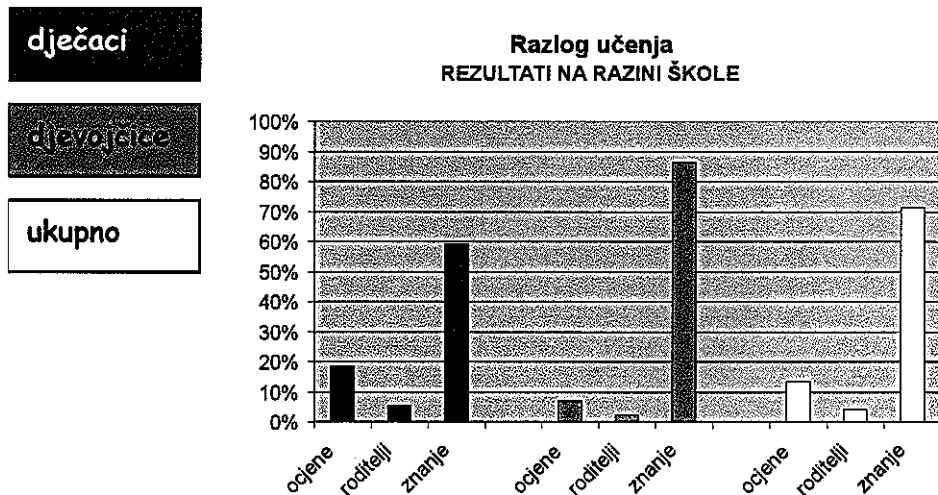
Slika 8. *Domaći rad mi nije problem – ukupni rezultati*

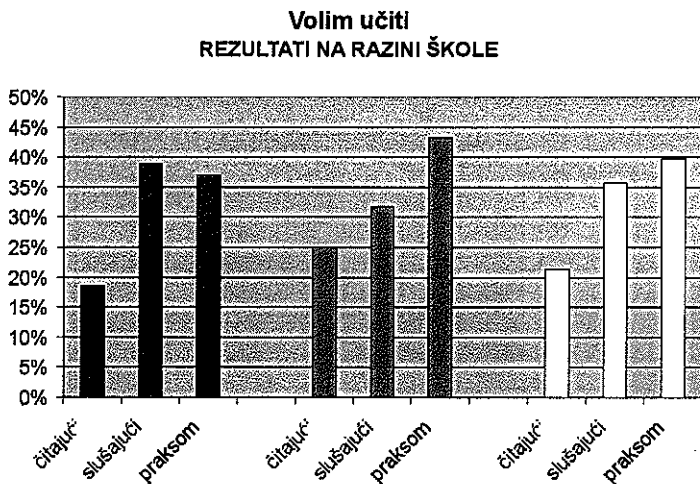
Kada je u pitanju domaći rad, velika većina učenika smatra da im ga se zadaje previše, ali da im za njegovu izradu, uglavnom, nije potrebna pomoć.

Rezultati vezani uz upit o razlozima učenja te preferiranim načinima učenja prikazani su sljedećim grafovima:

Slika 9. Razlog učenja – ukupni rezultati

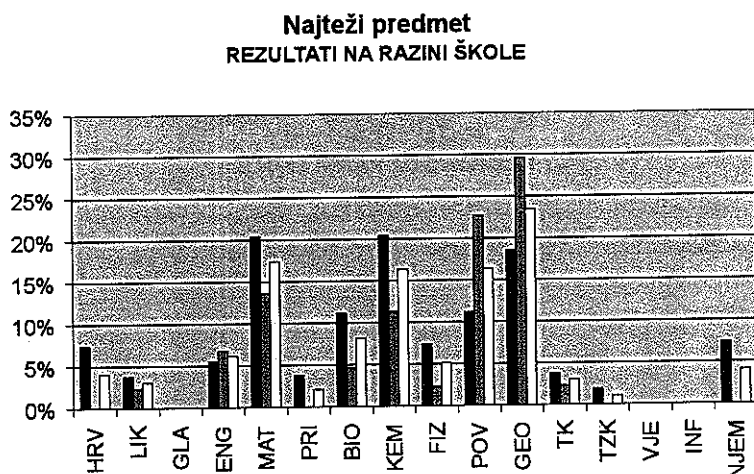

Slika 10. Najbolje učim – ukupni rezultati

Veliki broj učenika uči zato što misli da će mu to znanje koristiti, a najbolje uči kroz praktičnu aktivnost. Primjećuje se da dječaci više od djevojčica navode kao razlog „ocjene“ te da najviše vole učiti slušajući, a djevojčice kroz praktičnu aktivnost.

Sljedeći graf prikazuje rezultate vezane uz upit o najtežem predmetu:
Slika 11. *Najteži predmeti – ukupni rezultati*

Tablica 12. *Najteži predmet – rezultati prema razredima i spolu*

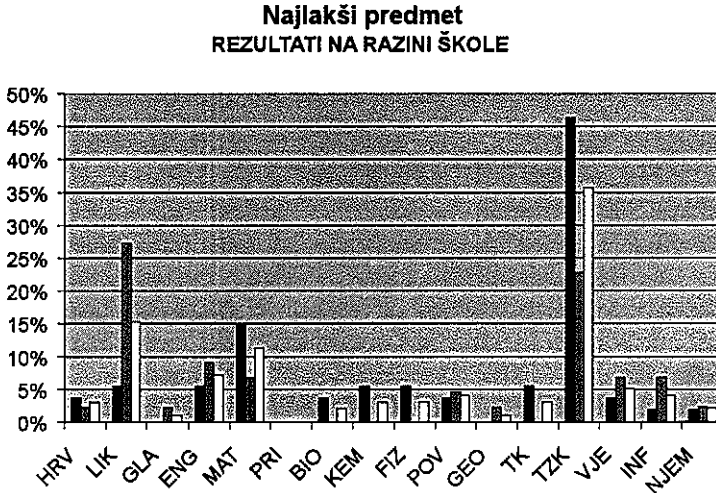
OCJENE		RAZRED															
		HJ	LK	GK	EJ	MAT	PRI	BIO	KEM	FIZ	POV	GEO	TK	TZK	VJ	INF	NJ
5.	DJEČACI	0	0	0	8%	17%	0	-	-	-	8%	17%	0	8%	0	0	33%
	DJEVOJČ.	0	9%	0	18%	0	0	-	-	-	18%	9%	9%	0	0	0	0
	UKUPNO	0	4%	0	13%	9%	0	-	-	-	13%	13%	4%	4%	0	0	17%
6.	DJEČACI	25%	17%	0	8%	33%	17%	-	-	-	33%	17%	0	0	0	0	0
	DJEVOJČ.	0	0	0	0	9%	0	-	-	-	55%	64%	0	0	0	0	0
	UKUPNO	13%	9%	0	4%	22%	9%	-	-	-	43%	39%	0	0	0	0	0
7.	DJEČACI	0	0	0	0	20%	-	27%	0	27%	7%	27%	7%	0	0	0	0
	DJEVOJČ.	0	0	0	7%	36%	-	0	7%	7%	14%	21%	0	0	0	0	0
	UKUPNO	0	0	0	3%	28%	-	14%	3%	17%	10%	24%	3%	0	0	0	0
8.	DJEČACI	7%	0	0	7%	13%	-	13%	73%	0	0	13%	7%	0	0	0	0
	DJEVOJČ.	0	0	0	0	0	-	25%	50%	0	0	25%	0	0	0	0	0
	UKUPNO	4%	0	0	4%	9%	-	17%	65%	0	0	17%	4%	0	0	0	0

Kao najteži predmeti ističu se geografija, povijest, kemija i matematika, a kao razlozi se najčešće spominju preopsežno i teško gradivo, nerazumljivost, nezanimljivost. Tek je poneki učenik je kao razlog spomenuo učitelja, što još jednom govori o tome s kakvom su ozbiljnošću učenici pristupili anketi. Ako rezultate pogledamo po razredima, uočavamo da se u petom razredu kao najteži predmeti navode njemački i engleski jezik, geografija i povijest, u šestom razredu povi-

jest, geografija i matematika, u sedmom razredu matematika, geografija, fizika i biologija, a u osmom razredu kemija, geografija i biologija. Primjećuje se da se geografija navodi kao jedan od najtežih predmeta u svim razredima.

Na sljedećem je grafu prikaz rezultata na upit o najlakšem predmetu:

Slika 12. *Najlakši predmeti – ukupni rezultati i rezultati po razredima*

Tablica 13. *Najlakši predmeti – rezultati prema razredima i spolu*

RAZRED \ OCJENE		OCJENE															
		HJ	LK	GK	EJ	MAT	PRI	BIO	KEM	FIZ	POV	GEO	TK	TZK	VJ	INF	NJ
5.	DJEČACI	17%	0%	0%	0%	17%	0%	-	-	-	0%	0%	8%	67%	0%	0%	0%
	DJEVOJČ.	0%	27%	9%	9%	9%	0%	-	-	-	0%	9%	0%	27%	9%	0%	0%
	UKUPNO	9%	13%	4%	4%	13%	0%	-	-	-	0%	4%	4%	48%	4%	0%	0%
6.	DJEČACI	0%	8%	0%	25%	17%	0%	-	-	-	0%	0%	8%	50%	0%	0%	0%
	DJEVOJČ.	0%	55%	0%	9%	0%	0%	-	-	-	0%	0%	0%	36%	0%	9%	0%
	UKUPNO	0%	30%	0%	17%	9%	0%	-	-	-	0%	0%	4%	43%	0%	4%	0%
7.	DJEČACI	0%	7%	0%	0%	13%	-	0%	20%	7%	7%	0%	0%	33%	13%	7%	0%
	DJEVOJČ.	7%	0%	0%	7%	0%	-	0%	0%	0%	7%	0%	0%	14%	0%	14%	7%
	UKUPNO	3%	3%	0%	3%	7%	-	0%	10%	3%	7%	0%	0%	24%	7%	10%	3%
8.	DJEČACI	0%	7%	0%	0%	13%	-	13%	0%	13%	7%	0%	7%	40%	0%	0%	7%
	DJEVOJČ.	0%	38%	0%	13%	25%	-	0%	0%	0%	13%	0%	0%	13%	25%	0%	0%
	UKUPNO	0%	17%	0%	4%	17%	-	9%	0%	9%	9%	0%	4%	30%	9%	0%	4%

Kao najlakši predmet učenici navode TZK, a nakon njega likovnu kulturu te matematiku i engleski jezik. Gledamo li učenike prema spolu, djevojčice kao najlakši predmet navode likovnu kulturu, a dječaci TZK. Kao razlozi se najčešće navode „ide mi“, ili (za TZK i LK) „ne treba učiti“.

Gledajući učenike prema spolu, primjećuje se da su dječaci „negativniji“, i to kod gotovo svih tvrdnji/pitanja.

Na pitanje o tome što školi nedostaje da bi bili uspješniji, učenici najčešće odgovaraju da je to zabavnije učenje, manje testiranja, bolja oprema, više teren-ske i izvanučioničke nastave, više praktičnog učenja te bolja disciplina u razredu.

Njihovi se prijedlozi za poboljšanje nastave, osim poboljšanja uvjeta u kojima se nastava odvija, svode na (opet) učenje kroz zabavu, više aktivnosti sve djece u razredu, više prezentacija, više izvanučioničke nastave, manje testova, više usmenog ispitivanja, više nastavnih pomagala, manje sati nastave, manje udžbenika, lakša torba („torbe trebaju biti lakše, nije mi jasno kako vi mislite da možemo toliko kilaže ponijeti jer, znajte, mi smo djeca!“), praktičan rad, više rada u grupama.

Kao svoje želje u vezi sa školom navode: manje domaćeg rada i testova, da se nastavnici ne deru, da nastavnici objasne sve nepoznate riječi, da uče kroz igru, više nastave u prirodi, pomoć u izradi domaćeg rada i uopće učenju, više izborne nastave ili, kako je navelo nekoliko učenika: „Da se škola uljepša! Da svi budu sretni u njoj! Da nastava bude zanimljivija! Da nastava bude kraća!“

Rezultati su pokazali da škola samo dijelom zadovoljava potrebe učenika, i to: kada je u pitanju njihov osjećaj prihvaćenosti i sigurnosti; kada iznose mišljenje o učiteljima vezano za prepoznavanje dobrog što učenici naprave i vjeru učitelja u njihovu uspješnost; kada procjenjuju sebe kao učenike i odnos drugih učenika prema njima. Važno je naglasiti da je OŠ „Gradac“ relativno mala škola te da se može pretpostaviti da su odnosi u takvim školama prisniji.

Međutim, kada promatramo odnos učenika prema školi („škola mi se sviđa“), način na koji se obrađuje školsko gradivo („u školi mi je zabavno učiti“, „u školi mogu izabrati što ću učiti“) te količinu zadanoga domaćeg rada, situacija je sasvim drukčija. Učenici jasno upućuju i na razloge zašto su im pojedini predmeti teški, a to su preopsežno i teško gradivo, nerazumljivost, nezanimljivost. Stoga se čini da način na koji škola obavlja svoju obrazovnu ulogu nije u skladu s učeničkim potrebama i očekivanjima. Pri tome je nezadovoljstvo, odnosno negativniji stavovi prema školi, izraženije kod dječaka i raste s uzrastom. Nezadovoljstvo školom raste s uzrastom i kod djevojčica.

Rezultati dobiveni ovim istraživanjem pokazuju na pozitivnije stavove prema školi od onih dobivenih u istraživanju provedenom u srednjim školama (Bezino-vić, 1998./99.), osobito kada se uzme u obzir osjećaj sigurnosti u školi (u anketi provedenoj u srednjoj školi 78,8 posto djevojaka i 67,5 posto mladića izražava

pretjeranu razinu straha od škole, u našoj anketi 37 posto učenika i 16 posto učenica ne slaže se ili se u potpunosti ne slaže s tvrdnjom „u školi se osjećam sigurno“), odnos prema nastavnicima (pretjerani negativni stav prema nastavnicima iskazuje 73,8 posto djevojaka i 71,2 posto mladića koji pohađaju srednju školu, a 39 posto učenika i 20 posto učenica osnovne škole ne slaže se ili se u potpunosti ne slaže s tvrdnjom „moje učiteljice/učitelji me uvažavaju“, odnosno 33 posto učenika i 22 posto učenica ne slaže se ili se u potpunosti ne slaže s tvrdnjom „moje učiteljice/učitelji brinu o meni“) te zadovoljstvo školom (prihvatljivo zadovoljstvo školom izražava 3,6 posto srednjoškolaca, a 12 posto učenika osnovne škole slaže se ili se u potpunosti slaže s tvrdnjom „škola mi se sviđa“, ali dok je 26,8 posto srednjoškolaca učenika izrazito nezadovoljno svojom školom, čak 31 posto osnovaca uopće ne slaže s tvrdnjom „škola mi se sviđa“). Čini se da ova usporedba potvrđuje da je nezadovoljstvo školom izraženije kod starijih učenika.

Usporedimo li naše rezultate s britanskim (Croll i sur., 2003.) čini se da je situacija obrnuta: dok su britanski učenici manje negativni prema obrazovanju, a više prema osobnim odnosima, učenici koji su sudjelovali u ovom ispitivanju su negativniji u odnosu prema školi i načinu na koji se obrađuje školsko gradivo, a zadovoljniji kada su u pitanju odnosi u školi.

4. Umjesto zaključka

Čini se da škola samo dijelom zadovoljava potrebe učenika, i to kada su u pitanju odnosi u njoj, dok ne zadovoljava po pitanju odnosa prema školi i nastavnom gradivu. Pri tome nezadovoljstvo raste s uzrastom, a dječaci su negativniji od djevojčica. Napominjemo da zbog već navedenih metodoloških nedostataka ove zaključke treba shvatiti uvjetno.

Učenici sami nude moguća rješenja kroz svoje prijedloge za poboljšanje nastave i želje u vezi sa školom te prepoznavanjem nedostataka škole. Ukratko, ona bi se mogla svesti na učenje kroz zabavu, više aktivnosti sve djece u razredu, praktičnog učenja te izvanučioničke nastave, pomoć u izradi domaćeg rada i učenju te više izborne nastave. Također, učenici smatraju da bi trebalo smanjiti količinu nastavnog gradiva za pojedine predmete te ga učiniti razumljivijim. Tome bismo dodali da bi trebalo pronaći načine kako učiniti školu prilagođenijom i privlačnijom dječacima i starijim uenicima. Smatramo da bi u tu svrhu trebali prepoznavati i poštovati razlike u stilovima učenja, kao i potrebe adolescenata te u skladu s tim kreirati nastavno gradivo i načine poučavanja. Kako bismo dobili objektivniju sliku zadovoljstva učenika našom školom te odgovorili na neka ovdje otvorena pitanja, držimo da bi slično istraživanje trebalo provesti na reprezentativnom uzorku učenika. Također, smatramo da bi trebalo ispitati zadovoljstvo školom i ostalih sudionika odgojno-obrazovnog procesa, u prvom redu učitelja.

Sve dosada izneseno nužno nameće pitanje kako bi trebala izgledati škola

koja bi bila po mjeri učenika, ona koja bi poboljšala kvalitetu njihova življenja. O potrebi individualizacije nastave nitko ne dvoji, međutim pitanje je koliko ta prilagodba ostaje tek deklarativna u situaciji stalnog praćenja zahtjevnih nastavnih planova i programa. Rezultati provedene ankete otvorili su niz pitanja: koliko su odgojna i obrazovna uloga u našim školama u ravnoteži, kako učenje učiniti zabavnijim, što nam je važnije – da djeca budu zadovoljna, samopouzdana... ili da budu „puna znanja“? I, na kraju, zapitajmo se: koliko je znanje koje im pružamo formalno i stoga podložno brzom zaboravu, a koliko im stvarno pomaže u budućem životu, što bi i trebala biti svrha obrazovanja? Kada bismo sada testirali naše znanje iz, naprimjer, osmog razreda osnovne škole, kakav bismo rezultat postigli? Čega se najviše i najradije sjećamo iz osnovne škole i što nam je od onoga što smo u školi učili poslije doista koristilo?

LITERATURA

1. Barbir, J.; Nejašmić, Sonja: Prevencija zlorabe droga kao pedagoško-didaktički problem, *Život i škola*, br. 12 (2/2004.).
2. Bognar, Ladislav: *Pedagogija u razdoblju postmoderne*, Filozofski fakultet Osijek, URL: <http://ladislav-bognar.net/> (2009-10-14).
3. Bezinović, Petar: Analiza korištenja sredstava ovisnosti među učenicima srednjih škola u Primorsko-goranskoj županiji, 1998./99.
4. Bezinović, P.; Ristić Dedić, Z.: *Škola iz perspektive učenika: Smjernice za promjene*, Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, Centar za istraživanje i razvoj obrazovanja, 2004.
5. Brlas, S.: *Kako pronaći izlaz, vodič za pomoć u suzbijanju ovisnosti među djecom i mladima*, ZJZ „Sveti Rok“ Virovitičko-podravske županije, Virovitica 2009.
Carlgren, Ingrid; Klette, Kirsti; Myrdal, Sigurjo'n; Schnack, Karsten; Simola, Hannu: Changes in Nordic Teaching Practices: From individualised teaching to the teaching of individuals // *Scandinavian Journal of Educational Research*. (2006) 50/3, 301–326. URL: <http://buls.a.helsinki.fi/~hsimola/Changes%20in%20Nordic%20Teaching%2006.pdf>.
6. Croll, Paul; Moses, Diana. Young People's Trajectories into Post-compulsory Education and Training: a preliminary analysis of data from the British Household Panel Survey (2003). URL: <http://www.leeds.ac.uk/educol/documents/00003370.doc> (2010-03-15.)
7. Maričić, J.; Šakić, V.; Franc, R.: *Roditeljsko zadovoljstvo školom i stav prema promjenama u školstvu: uloga roditeljskih ulaganja i očekivanih posljedica promjena*, Institut društvenih znanosti „Ivo Pilar“, Zagreb, 2009.
8. Norlin, Sture; Norlin, Cristina: Individualised Learning in Theory and Practice from a Swedish Perspective. URL: <http://www.esh.a.org/> (2010-02-15).
Sakoman, S.: *Školski programi prevencije*, AZOO, Zagreb, 2009.

UDC: 316.64-053.66:373.3

Professional article

Accepted: 15.11. 2009

Confirmed: 20. 2. 2010

SCHOOL IN THE EYES OF STUDENTS

Branka PERIĆ, psychologist
Primary School "Gradac"

Summary: *The aim of this paper was to explore the students' attitudes towards school. In doing so we were interested in how much the school satisfied students' needs did the feeling of satisfaction change regarding age and were there any differences between boys and girls. The survey was carried out in October 2009 in Primary School "Gradac", and included the sample of 98 students of higher grades (5th - 8th grades); among which were 54 boys and 44 girls. The differences regarding age and sex were established in that the attitudes of older students are more negative than the attitudes of younger ones, and boys' attitudes are more negative than girls' attitudes.*

Key words: *research survey, students' attitudes toward school, differences in attitudes, age and sex, satisfaction with school*
